

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ

Болотніков З. В.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

Предметом аналізу цієї роботи стали терміни англійської мови. Було проаналізовано наукові праці українських та зарубіжних вчених. Виконано теоретичний аналіз способів перекладу термінів українською мовою.

Ключові слова: терміни, переклад, сфери застосування, проблеми, словники, транскодування, лексика.

Різноманітна термінологія та її переклад є однією із найскладніших проблем у галузі лінгвістики, тому що терміни відносяться до лексики, що стрімко розвивається і яку постійно використовують люди з різних сфер життя. Проте нерідко з'являються деякі труднощі при їх перекладі, адже адекватний переклад є неможливим без так званого бекграунду, тобто додаткових знань, які пов'язані з класифікацією та походженням терміну, культурою народу, з мови якого перекладається сам термін. Зазначене вище зумовлює актуальність нашого дослідження.

Вітчизняні вчені лінгвісти та науковці з інших країн протягом 21-го століття і не тільки енергійно створювали стандартизації національної термінології, тобто розробляли словники з перекладом великої кількості термінів та будували нові слова для того, щоб спеціалісти певних галузей науки мали змогу спокійно розуміти один одного. (Н. Александрова, О. Ахманова, Л. Білозерська, М. Брантес, В. Борщовецька, О. Брагіна, Н. Вознюк Д. Ганич, Л. Герман, О. Глоба, В. Головін, І. Гумовська, Л. Нелюбін, Т. Перепелиця, Н. Пілецька, Н. Стефанова, А. Супераньська, Г. Чорновол та інші).

Поняття з технічної літератури, що відносяться до професійної галузі науки та техніки, становлять суттєву складову науково-технічних текстів і одну з головних труднощів їх перекладу з огляду на їх неоднозначність, відсутність перекладних термінів-відповідників та національна варіативність термінів.

Якщо людина перекладає терміни, то ця діяльність вимагає від неї знання тієї галузі, до якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. У процесі перекладу терміна визначають два етапи: з'ясування значення терміна у контексті та з'ясування культурного змісту, і вже потім сам переклад значення рідною мовою [3].

Напевно, найголовнішим прийомом перекладу термінів є такий, що здійснюється за допомогою лексичного еквіваленту – постійної лексичної

відповідність, яка співпадає точно із значенням слова. Терміни, що мають еквіваленти у рідній мові, відіграють важливу роль при перекладі. Гарна ознака чудового перекладача – це вміння знаходити правильний еквівалент у рідній мові, і таким чином розширювати знання термінів-еквівалентів [3]. Таке буває, коли перекладачеві доводиться побути винахідником та самостійно створити у рідній мові еквівалентні терміни, тобто неологізми.

Часом учені та перекладачі вдаються до одного із найпростіших прийомів перекладу терміна – транскодування. Під час перекладу таким способом перекладач повинен пам'ятати, що зміст терміну може кардинально змінитися, наприклад, *notebook*. З першого погляду хочеться сказати, що переклад буде слово «ноутбук», проте ні. Це лише зошит для нотаток, записів тощо. Тому використовуючи транскодування треба бути дуже уважним.

Також перекладати терміни можна за допомогою опису значення. Цей прийом застосовують при перекладі термінів-неологізмів. Наприклад у наступному реченні є словосполучення, що з'явилося у минулому столітті, саме тоді, коли розвивалась льотна галузь: *Well-known scientists must from time to time go on long-haul flights, therefore they often suffer from jet lag* – Відомим вченим доводиться час від часу літати на далекі відстані, тому вони часто страждають від розладу біоритмів у зв'язку з перельотом через декілька часових поясів. Звучить не дуже, чи не так? Що маємо, то маємо.

Перекладач може неперевершено володіти обома мовами, може мати великий об'єм знань, проте він все одно буде зустрічати ті чи інші перешкоди на своєму професійному шляху. Через це перекладачеві потрібно більш детально розглядати культурні аспекти мов та вміти застосовувати різноманітні види перекладів.

Література

1. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад: навч. посіб. Вінниця: Нова кн., 2010. 232 с.
2. Борисова Л. І. Основні проблеми науково-технічного М.: МГУ, 2003. 208 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі та жанрово – стилістичні проблеми. Вінниця, Нова книга, 2002. С. 315–407.
4. Суперанская А. В. Общая терминология: Вопросы теории. М.: Наука, 1989. 243 с.